

Kontant belønning til Danmarks næste superstjerner på forskningshimlen

1 milliard skatte kroner lander på 12 elitecentre, hvor forskerne nu kan arbejde med deres drømmeprojekt i op til 10 år.

VIDEN

RASMUS KRAGH JAKOBSEN

I onsdags inden frokost fik 12 forskere et telefonopkald, de blev lykkelige for. 18 andre blev dybt skuffede over den e-mail, som tikkede ind efter frokost.

Oven på en et år lang udvælgelsesproces offentliggør Danmarks Grundforskningsfond i dag, at de bevilger 1,1 milliard kroner til 12 nye grundforskningscentre af excellence – med start 1. januar 2015. Det giver forskerne de bedste forhold, landet kan tilbyde, i op til 10 år.

Nu ligger listen der med navnene på de 12 udvalgte, og en af dem er Leif Katsuo Oxenløwe fra Danmarks Tekniske Universitet. Den 42-årige professor skal lede det nye center Silicon Photonics for Optical Communications (Spoc) og drømmer om at revolutionere det verdensomspændende kommunikationsnet, der blandt andet er ryggraden i internettet.

»Vi vil skabe grundlaget for, at vi kan lave en ny æra i kommunikation. Intet mindre. Det er ambitionen«, siger han.

»Det betyder vildt meget for os. Nu får vi mulighed for at tage nogle virkelig sto-

re forskningsmæssige skridt. Det har jeg drømt om længe«.

Ligesom de andre centerledere, der har fået penge fra fonden, har han nu råd til at tiltrække de bedste talenter fra ind- og udland og etablere langsigtede internationale samarbejder på et klippefast grundlag. Det betyder, at dørene vil stå åbne til de helt store internationale forskningsscener, og det er netop meningen, siger Grundforskningsfondens formand, professor Liselotte Højgaard:

»Med de her forskningsmidler får vi den allerfineste forskning i hele verden, som kan måle sig med de allerbedste universiteter som Stanford, Oxford, Cambridge, Harvard osv.«.

Hun er begejstret for den enorme talentmasse, der har vist sig i de ambitiøse og originale ideer i ansøgningsprocessen. Knap 200 ansøgere blev sorteret ned til et finalefelt af de 30 bedste, hvoraf 12 nu er valgt efter en grundig international evaluering.

Grundforskningsfondens centre er ret enestående i dagens forskningsverden – ikke bare herhjemme, men også internationalt. Langt de fleste bevillinger i dag er bundet op i politisk bestemte programmer, hvor man søger en bestemt type forskning og håber på at finde løsninger til gavn for samfundet.

Men Grundforskningsfondens opgave er at give forskerne frie rammer til at formulere deres drømmeprojekt uden at skele til, hvad der er politisk opportunt.

»Når ansøgerne forfølger deres drømmeprojekter, ved vi, at det skaber exceptionelle resultater og, hvem ved, måske

«
Når ansøgerne forfølger deres drømmeprojekter, ved vi, at det skaber exceptionelle resultater og, hvem ved, måske også en nobelpris en dag
Thomas Sinkjær, professor og direktør for Danmarks Grundforskningsfond

også en nobelpris en dag», siger Thomas Sinkjær, professor og direktør for Danmarks Grundforskningsfond.

For at finde frem til de bedste forskere indbød fonden i november sidste år alle interesserede til at lave en kort beskrivelse af deres drømmeprojekt. De modtog 186 projektbeskrivelser, som blev læst og vurderet af danske og internationale bedømmere. Det hele endte med, at 30 forskere kom ind til en halv times fremlæggelse og samtale. Lørdag og søndag traf fonden så sin beslutning.

»Det er jo et enormt ansvar. Når vi fordele 1 milliard kroner, skal vi være sikre på, at det er de allerbedste, der vinder, og pengene er givet rigtigt ud. For det er jo dine og mine skattepenge«, siger Liselotte Højgaard.

Og hun kan læne sig op ad en international evaluering, der for nylig roste Danmarks Grundforskningsfond til skyerne – fondens arbejde virker efter hensigten.

Noget af det, Højgaard hæfter sig ved, er, at fonden finansierer cirka 2 procent af den offentlige forskning, men står bag ikke mindre end 15 procent af de patenter, der tages fra offentlige institutioner. Med andre ord er det tydeligt, at der kommer en masse innovation ud af forskningen, selv om pengene ikke gives med en forudbestemt agenda om at opnå noget kommercielt. »Når man giver pengene til de allerbedste forskere, kommer der noget ud af det, som man ikke engang vidste, at man havde brug for. Og meget mere, end hvis man giver det til anvendt forskning«, siger Liselotte Højgaard.

Spørger man forskerne, er det også eks-

► FAKTA

► DE FÅR PENGE

- Rubina Raja, Aarhus Universitet (AU)
- Ian D. Hickson, Københavns Universitet (KU)
- Troels Skrydstrup, AU
- Thomas Graven-Nielsen, Aalborg Universitet
- Jens Lundgren, Rigshospitalet
- Lene Broeng Oddershede, KU
- Leif Katsuo Oxenløwe, DTU
- Anja Boisen, DTU
- Jan Henrik Ardenkjær-Larsen, DTU
- Peter Vuust, AU
- Kenn Gerdes, KU
- Marja Jäättelä, Kræftens Bekæmpelse

tremt vigtigt, at forskningen gør en forskel for samfundet.

»Det skal jo ikke kun være fedt for os forskere, men også blive fantastisk for landet og verden«, siger Leif Oxenløwe.

Men hvis alle ideerne kan revolutionere verden, hvorfor så ikke give nogle flere store bevillinger?

»Der er jo en grænse for, hvor mange penge vi har, men i den ideelle verden ville vi i virkeligheden nok gerne have oprettet 20 centre«, siger Thomas Sinkjær. »Talentmassen i Danmark er meget stor.«

indland@pol.dk

Portræt: Rubina Raja vil skrive historien om

Klassisk arkæolog vil skabe et tværfagligt center, der både skal danne skole for en ny type humanister og ændre vores syn på verdenshistorien.

RASMUS KRAGH JAKOBSEN

Rubina Raja er ikke meget for en portrætartikel, hun synes slet ikke, at det er en god idé.

»Nej, det her fokus på den individuelle forsker synes jeg er forkert, for forskningen drives jo ikke af en enkelt person, men er en kollektiv indsats«, siger hun.

Men et portræt bliver det, fordi den 39-årige professor i klassisk arkæologi ved Aarhus Universitet netop har fået en bevilling, de fleste forskere drømmer om. Hun skal være leder for et af Danmarks Grundforskningsfondens 12 nye centre af excellence. Hun er den yngste af de nye centerledere, har fået den største bevilling og er den eneste fra humaniora. Og hendes center hedder Center for Urban Network Evolutions. Med det vil Rubina Raja revolutionere arkæologien.

»Det gør det muligt at virkeliggøre den store idé, man har, og det er jo at skabe en ny generation af forskere, der danner skole på verdensplan«, siger hun.

Rubina Rajas faglige ambitioner er skyhøje, og man skal løbe stærkt, rigtig stærkt, hvis man skal følge med. Et blik på hendes ugekalender vil hurtigt overbevise én om det: Lørdag i Paris, søndag i Erfurt, tirsdag i København, onsdag i Aarhus, fredag i München, mandag morgen i Berlin osv. Det eneste tidspunkt på året, hvor hun opholder sig samme sted i seks uger, er, når hun er på sin udgravning i Jordan.

»Det er en fantastisk tid, hvor jeg kun skal koncentrere mig om én ting«, siger Rubina Raja.

Det var derfor ingen overraskelse, at hun befandt sig i en lufthavn, da hun fik beskeden. Onsdag morgen, to minutter efter hun stod ud af flyveren i Charles de Gaulle-lufthavnen i Paris på vej til en international konference, bippede en sms ind om venligst at ringe til direktøren for Grundforskningsfondens, professor Thomas Sinkjær. Det var det opkald, hun havde ventet på siden fredag, da hun gik ud fra en samtale med Grundforskningsfondens bedømmelsespanel. Nu udløstes dages spænding, da Sinkjær meddelte, at fonden vil finansiere centeret.

»Det var fantastisk, og derefter for jeg vild i lufthavnen og kunne sådan set ikke finde udgangen«, griner hun højt på en måde, så man kan høre, at hun selv er overrasket over det.

Men det er jo heller ikke hver dag, at man får bevilget op til 100 millioner kroner til det, man elsker at lave.

NOMADE. Arkæologen Rubina Raja er altid på farten. Kun når hun er på udgravning i Jordan, opholder hun sig det samme sted i seks uger i træk. Privatfoto

»Det er jo lidt uvirkeligt, og der er noget i den stille tilfredsstillelse, hvor man bare nyder den fornemmelse alene med: 'Hold kæft, hvor er det godt!«, siger Rubina Raja. »Men så melder der sig jo også straks en masse tanker om, hvordan man konkret skal udforme det nye center. Nu skal der for eksempel findes ti ph.d'er og ti post-docs.«

Det nye Center for Urban Network Evolutions arbejder ud fra tesen om, at det at blive urban var et enormt vendepunkt i verdenshistorien. Når mennesker flytter tættere sammen, er der sikkerhedsmæssige gevinster, men også bagsider som sygdomme, affaldsproblemer og en forfærdelig stank. Så med urbaniseringen kommer også en helt anderledes måde at organisere sig på.

Forskerne vil undersøge, hvordan bysamfundene over en tidsperiode fra antikken til den tidlige middelalder og over en bred geografisk akse organiserede sig og ikke mindst påvirkede hinanden. Hvordan beviser man, hvilken form for kontakt byer over flere tusinde kilometer har haft med hinanden?

»Vores spørgsmål er, hvor langt urbaniteten strakte sig. Byer er meget mere end det, der ligger inden for voldene, og også meget mere end baglandet«, siger Rubina Raja. Hun peger på et godt eksempel fra sin faglige medleder af centeret, Søren Sindbæk, forskning, der ser på, hvor folk i de norske højfjelde har samlet geværer ind og sendt dem med vikingskib til Ri-

be, hvor de blev forarbejdet til blandt andet lusekammer. Pointen er, at selv om man bor tusinder af kilometer væk fra byen, påvirker det alligevel folkenes tankegods. Men hvordan beviser man tankegods?

»Det er det, vi mener med den urbane revolution. At selv om du boede langt ude på pampassen, opførte du dig som en, der er nødt til at forholde dig til, hvad der foregår«, siger Rubina Raja.

»Det handler ikke om at kigge på byerne, men på, hvordan strukturerede bysamfund radikalt ændrede den måde, man så verden på.«

Når storbyerne bliver dovne

Forskerne vil benytte forskningspraksisen high definition archaeology, som integrerer arkæologiske og historiske teser med nyligt udviklede naturvidenskabelige metoder, blandt andet til præcis datering. »Der skal være plads til, hvad andre tænker. Det er jo det helt unikke ved grundforskningsfondenscenteret, at man får mulighed for at skabe sådan et miljø, fordi bevillingen er stor nok til det.«

Ved at måle helt præcist, hvordan verden hang sammen, og hvordan de urbane samfund påvirkede hinanden, vil de efterprøve de store historiske narrativer, hvor de er sikre på, at den arkæologiske og historiske kontekst er god nok. For eksempel omkring Romerrigetets storhed og fald – om der virkelig blev så affolket omkring Rom, som historien fortæller.

Traditionelt har forskerne sagt, at katastrofer, krige og konflikter har været den store forandringskraft, der har tvunget bysamfund til at forandre sig, fordi det som regel er dem, man ser i kilderne.

»Men er det nu også kun det, der tvinger bysamfund til at ændre sig, eller er det i høj grad en del af hverdagen, som gør, at man finder en anden vej«, spørger Rubina Raja. Hendes tese er, at metropoler og storbyer efterhånden kan blive lidt 'dovne', fordi de tror, at de er verdens navle, og derved giver plads til andre ting, der kan rejse sig. Måske er forandringen snarere kommet langsomt som nyt tankegods fra bysamfund meget langt væk end pludseligt som et meteornedslag.

Rubina Raja mener, at verden på et tidligere tidspunkt end hidtil anerkendt var 'global' i den forstand, at bysamfund mentalt forholdt sig til andre regioner rigtig langt væk, og at det havde stor indflydelse på dem. Det spændende er, at det i sidste ende kan give os et nyt syn på mekanismerne bag historiens gang, som i høj grad er i spil den dag i dag – og måske ændre vores syn på verdenshistorien.

350 kr.
Normalpris 795 kr.
Spar 55%

Vinsmagning på rost italiener

Deltag i en italiensk vinsmagning med vin-workshop og foredrag hos Ristorante Cortona i indre København. Du får ikke bare nogle store smags- og sanseoplevelser, men også en masse værdifuld viden om vin med hjem. Du vil komme til at smage på 7 vine fra de mest populære vinregioner. Restauranten har fået mange fremragende anmeldelser og har bl.a. 3 sæt "bestik" i Michelin-guiden, som vidner om særlig god betjening og atmosfære.

Køb senest **14. oktober 2014** på **spotdeal.dk**

SPOTdeal

SPOTdeal tager forbehold for eventuelle skrive- og trykfej i annoncer.

LEDER JOB

Ekstra Bladet Søger

Sportschef

Kan du løfte Danmarks stærkeste sportsredaktion til nye højder?

Ekstra Bladets sportsredaktion har en helt unik position som det største digitale nyhedsmedie, når det drejer sig om at dække top-fodbold og de sportsbegivenheder, der optager danskerne allermost.

Nu leder vi efter en sportschef, der kan videreudvikle og udbygge vores førerposition.

Du får budget- og personaleansvar og et solidt udgangspunkt med tre ledere og 18 dedikerede journalister, der hver dag knokler for at være først og bedst med nyhederne inden for sportens verden.

Dit cv skal gerne dokumentere, at du har følgende styrker:

- Ledelserfaring.
- Digital forståelse.
- Stor viden om sport – men du behøver ikke at have sport som fagområde i dag. Måske er du nyhedsredaktør, redaktionschef eller lignende.
- Resultatorienteret.

Vi har nogle af Danmarks bedste sportskommentatorer i form af Allan Olsen og Jan Jensen og eksterne personligheder som Stig Tøfting og Jason Watt. Og vi er stærkt besat med nogle af landets bedste faglige kapaciteter inden for sportsjournalistikken. Så du skal være chefen, der ikke ser dig selv som Ekstra Bladets nye sportsansigt udadtil, men både kan udfylde rollen som den, der udstikker redaktionens kurs fremad på strategisk og taktisk niveau, og kan håndtere den daglige nyhedsdrift.

Du har øje for at få dit hold til at yde maksimalt på og uden for banen, og du er på forkant med de nyeste tendenser og muligheder, som journalistik og teknologien rummer. Du vil referere til ledende digitale redaktør Anders Refnov.

Ekstra Bladets medier er hver måned i kontakt med 1,9 mio. danskere.

Spørgsmål kan rettes til Anders Refnov på tlf. 21 62 13 13 eller anders.refnov@eb.dk.

Sidste frist for ansøgning er 20. oktober 2014.

Interesseret? Se mere på ekstrabladet.dk/job

JP/Politikens Hus er en af Danmarks førende medievirksomheder. Med Ekstra Bladet, Morgenavisen Jyllands-Posten og Politiken udgiver vi en række af danskernes foretrukne nyhedsmedier på tryk, net og mobil. Ud over at levere nyheder og kvalitetsjournalistik står koncernen bag JP/Politikens Forlag og Politikens Lokalaviser, som udgiver cirka 90 lokale ugeaviser i Danmark og Sverige. JP/Politikens Hus beskæftiger omkring 2300 ansatte og havde i 2013 en omsætning på 3,2 mia. kr.